

En verklig veteran

Bland veteranerna från F11 hittar man, av naturliga skäl, mycket få kvinnor. Men en av de mest kända, och med stor säkerhet den allra äldsta är dock en kvinna; Märta Ek, från F11-tiden mera känd som lotta Ek. Vid snart 99 års ålder är Märta fortfarande vid god vigör och minns med glädje sina många år på F11.

Märta Ek kom till F11 redan 1943, då som biträdande husmor vid baseringen på Roma. Vid den tiden fanns ännu inte några flyglottor, utan Märta var utlånad från armén, vilket hon aldrig ångrat.

- Att komma från armén till flygvapnet var som att komma till himmelriket, påpekar Märta.

Hon kom sedan att med olika befattningar bli kvar på F11 fram till sin pension 1969. Det innebär att hon tjänstgjort under F11:s samtliga flottiljchefer. Av dessa minns hon i första hand Greger Falk, som var flottiljens chef under 1000 dagar 1948-1951. Under den perioden bildades den första flyglottaavdelningen på flottiljen och Märta Ek fick då uppdraget att ansvara för utbildning av lottor till en rad olika uppgifter. Signal- förplägnads-, sjukvårds- och expeditiionslottor skulle utbildas. Ett arbete som Märta klarade med glans, trots att hon i början protesterade; - det går aldrig att klara av.

Lottarekrytering

En epokgörande insats var när Märta genomförde sin egen idé om lokal rekrytering av lottor för bemanning av luftbevakningsstationer. På så vis skapades det omtalade "Oppunda kompani" bestående av 20 st

Cirka 2500 flyglottor fick under Märta Eks tid på F11 utbildning för en rad olika uppgifter. Här ses en grupp fotolottor sysselsatta i fotolabbet. Året är 1950.

Tre trappor upp utan hiss är nyttigt för att hålla sig i god form anser Märta Ek. Två dagliga tidningar och två till tre böcker att läsa varje månad hjälper henne

att också hålla hjärnan i trim, och med alla sinnen i behåll hinner hon dessutom med sömnadsarbeten mellan varven. Här återupplivar Märta gamla minnen med hjälp av boken "Över land och hav", som sammanfattar F11-epoken.

bemannade bevakningsstationer.

- Kårchefen kom med förslag på lämpliga kandidater. Sedan åkte vi runt till stugorna och knackade dörr för att värva lottorna till denna nya tjänst, minns Märta.

I matens tecken

- Idag är jag lite trött, säger Märta, när hon tar emot för denna intervju. Jag hade min matlagningskurs igår och då blir det alltid lite sent.

Vi får då reda på att Märta Ek sedan mer än 25 år tillbaka leder en matlagningskurs med 18 herrar, två gånger i månaden.

- Det börjar med inköp kl 1630 och sedan receptgenomgång innan gubbarna sätter igång. När allt är klart och maten uppäten hinner klockan bli 12 innan jag är tillbaka hemma igen, tillägger Märta.

Då kan vi meddela att hemma är tre trappor upp, utan hiss, som Märta klarar med hjälp av enbart en käpp. Matlagning har alltså fortsatt att spela en stor roll i Märtas liv, allt sedan hon kom som biträdande husmor till F11 för 58 år sedan. Nu är det snart dags för hundra sade Märtas läkare vid senaste besöket, något som vi från NFF hoppas få vara med och fira.

Första juniormedlemmarna

Så har vi glädjen att välkomna NFF:s två första juniormedlemmar. De två är Robin Wennerberg 14 år och Peter Linder-Andersson 13 år. Vi tillåter oss gissa att flygintresset i båda fallen är tidigt grundlagt till följd av släktskapet med två välkända F11-profiler. Robins farfar Sören Wennerberg med 36 år på F11, dit han kom som flygtekniker 1944. Peters morfar, Karl-Gustav Linder började sin anställning som flygtekniker 1953 och blev även han F11 trogen till nedläggningen 1980. Dessutom jobbar båda pojkarnas pappor på Skavsta.

Robin, den äldste av ynglingarna har sedan länge ett grundmurat flygintresse och får till och med stå ut med att kallas "flygtokig" av kompisarna i skolan. Bygga modellflygplan är ett av hans stora intressen och just nu är det en modell av legendariska S31 Spitfire i skala 1:25 som tar en stor del av

NFF-juniorerna Robin t.v. och Peter beundrar Stefan Wendelstens fina diorama och hoppas kanske att de själva så småningom skall bli lika skickliga modellbyggare.

fritiden. Robin har redan klart för sig att han kommer att söka en av de hårt konkurrensutsatta platserna på Gripenskolans flygtekniska utbildning när grundskolan är avslutad. Snart hoppas Robin att han även ska få möjlighet att prova på segelflyg.

Peter har inte hunnit utveckla sitt flygintresse lika starkt, men är dock igång med modellbygge, och att följa med morfar till Skavsta och provsitta flygplan är populärt.

- Läsa om flyg och se flygprogram på teve är också kul, säger Peter.

På frågan vad NFF kan göra för att stimulera deras och andra juniorers flygintresse föreslår de handledning och kurser i modellbygge. Ett annat förslag som säkert skulle väcka stort intresse vore möjligheten att få vara med och meka på ett riktigt flygplan.

- Det finns ju en uppskuren 35:a som skolan har haft, den skulle vara kul att meka med, hoppas Robin.

Robin på förarplatsen och Peter på luftintaget till F11 Museums 35:nos skulle båda gärna vilja vara med och "meka" på riktiga flygplan.

Från senaste styrelsemötet

- Beträffande ekonomin konstaterades att denna för närvarande är tillfredsställande. Det betyder i klartext att det nu finns pengar till den löpande driften och en buffert för oförutsedda utgifter. Men det betyder också att det fortfarande behövs extra tillskott för att klara större investeringar. Mest aktuellt just nu är att få råd att installera bättre brand- och inbrottslarm, som beräknas kosta ca 45.000 kr.
- Axel Carleson har genom ett uppoffrande arbete tagit fram ett förslag till utställningskatalog, som beskriver museets flygplan och större utrustning. Arbetet med att omvandla katalogen till tryckbart utförande inleds omgående.
- Som framhållits vid ett flertal andra tillfällen har arbetet med att trygga F11 Museums framtid kommit allt mer i förgrunden. En stor del av styrelsemötet

kom också att behandla denna fråga. En arbetsgrupp tillsattes inom styrelsen för att mera konkret forma visionerna för NFF:s och F11 Museums verksamheter.

Till mera konkreta och närliggande uppgifter hör bland annat att hitta ansvariga för de uppgifter som upptas i museets verksamhetsplan (f.n. 38 punkter av större eller mindre omfattning) samt att registrera och dokumentera de föremål som nu ingår i museets samlingar.

Som vanligt i dessa sammanhang kommer vi med uppropet - du som känner att du gärna vill vara med och arbeta lite mer med flyghistoriska frågor; hör av dig till någon i styrelsen. Verksamhetsplanen upptar mycket varierande punkter, från takmålning till datorjobb, och jobb som kan utföras på olika sätt, på plats eller på distans.

MEDLEMSKONTAKT

Är du samlare och söker efter flyghistoriskt material, vill du kanske sälja något, eller har något annat du vill meddela övriga medlemmar?

Meddela redaktionen så kan du få med det i denna ruta till nästa nummer.

Du är också högst välkommen att dela med dig av redaktionellt material som kan platsa i

MEDLEMSNYTT

Vårutflykt planeras

Som vanligt planerar vi att i samarbete med F11 Veteranerna arrangera en utflykt under våren till något intressant mål. Av praktiska och ekonomiska skäl står F11 Veteranerna som arrangör, med möjlighet för övriga NFF:are att få följa med i mån av plats. Bland förslagen finns en resa till det omvittnat fina Söderhamn/F15 flygmuseum. En sådan resa måste dock utsträckas över två dagar, vilket kan innebära svårigheter att locka tillräckligt många resenärer. Intresset för en ev tvådagarsresa skall undersökas i samband med årsmötet.

Årsavgift för 2001

Med detta Medlemsnytt bifogas en postgiroavi, som vi naturligtvis hoppas att alla våra nuvarande medlemmar använder, dvs erlägger medlemsavgiften för 2001.

Gärna omgående

Tyvärr visar erfarenheten att endast ca 80% av medlemmarna betalar redan vid denna första anmodan. För övriga behövs ytterligare en, och ibland två påminnelser, innan avgiften betalas. För att inte belasta vår redan tungt arbetande kassör, vår medlemsansvarige och sekreteraren med onödigt extrajobb – och för att inte riskera att uteslutas ur föreningen – vänligen ännu en gång.

Gärna omgående

SKAVSTA FÖRR

FN-flygningar redan 1962

Under F11:s nära 40-åriga tillvaro fanns även ett afrikanskt mellanspel.

Redan på ett tidigt stadium insåg FN-ledningen i Kongo behovet av fotospaningsflyg. Sommaren 1962 gjorde FN en framställan till svenska regeringen om en förstärkning av den svenska flyg-gruppen i Kongo med fotospaningsflygplan. 1 oktober 1962 sändes ur F11 2 st S29 Tunnan med besättningar och övrig personal och utrustning för foto- och laboratorietjänst. På kort tid lyckades man få igång fotospaningstjänst där nere.

På ett imponerande snabbt sätt lyckades sedan också spaningspersonalen få fram belegg på vad som försiggick på motståndarsidan. Av knivskarpa foton kunde fototolkarna utläsa fiendens ställningar. Det svenska

fotospaningsflygets insatser ökade i hög grad möjligheterna att effektivt utnyttja det andra strids-flyget i Kongo.

Att det icke alltid var riskfritt under fotospaningsflygningarna fick F11-piloten Jan Erik Norlund^{*)} erfara då han vid ett tillfälle fick ett skott i en av S29:ans kameror. Denna pilot blev för övrigt efter återkomsten hem till F11 belönad för sina insatser i Kongo. Denna svenska FN-insats stärkte i hög grad respekten och anseendet för det svenska flygvapnet.

^{*)} Jan Erik Norlund övergick senare till Linjeflyg och därefter SAS. Jan Erik avled 6 november förra året efter en tids sjukdom.

Några ord från ordföranden

Med den utveckling som F11 Museum genomgått under sina första 10 år är det knappast en överdrift att påstå att grunden nu är lagd till ett mycket fint flygmuseum på Skavsta. Basen i verksamheten har fram till nu helt naturligt präglats av den 1980 nedlagda flygflottiljen F11. Detta gäller såväl föremål som de personella insatserna. Och mycket som en gång satt sin prägel på F11 finns naturligtvis kvar att visa och rapportera om, som till exempel starka personligheter. Ett prov på detta ser vi i *still going strong* Märta Ek, känd av alla som var på F11 under de tre decennier som Märta verkade som chefslotta på flottiljen. Men tillgången på såväl föremål som personer från F11-tiden har av naturliga skäl minskat och andra grenar av den regionala flyghistorien kommer att ta allt större plats.

Det är därför viktigt att nu lägga stora krafter på att trygga museets fortsatta utveckling. Ett arbete som startade i och med bildandet av NFF, och som innebär att flertalet av föreningens medlemmar idag *inte* har F11-bakgrund. Styrelsen har i sitt arbete lagt allt större vikt vid dessa frågor. Så infördes på förslag från Sören Wennerberg juniormedlemskap från och med 2001. Något som inneburit att vi nu kan välkomna NFF:s två första juniormedlemmar, som vi hoppas kommer att bli föreningen trogna både som juniorer och seniorer. Vi hoppas också att dessa två nya medlemmar är början på en behövlig förnyring och rekrytering av många nya intresserade och engagerade "flyghistoriker".

Som framgår av bilagorna med detta meddelande finns många projekt för intresserade att lägga händerna på. T ex dokumentera vilka personer som finns inte bara på de bifogade bilderna, utan även på museets övriga bilder. Liksom att dokumentera alla föremål, till hjälp för kommande generationer, som vill veta vad det är för föremål och hur de använts. Jag hoppas att du hittar någon punkt i verksamhetsplanen som intresserar just dig, så att vi får tillfälle att välkomna dig i vårt arbetslag.

PO Pettersson

Årsmöte med flygskrönor

Som tidigare meddelats kommer vi efter årsmötet att få ta del av ett omvittnat mycket underhållande föredrag då *Stig Kernell* berättar "FLYGSKRÖNOR". Föredragshållaren, som är östgöte, fick som många andra sitt stora flygintresse när han såg Albin Ahrenberg flyga omkring med sina sjöflygplan. Han kom också att ägna sig åt flygteknik, flygning och allt som cirkulerar kring dessa ämnen i över 50 år. Stig var bl a anställd som driftsingenjör på F17 under åren 1945-54 och hade därefter ett antal civila tjänster. Dessutom är han en inbiten amatörflygare och har under åren loggat över 2000 flygtimmar.

Idag är han pensionär, bor i Tranås, där han har en av landets absolut mest kompletta samlingar av flygböcker samt skriver och berättar om flyg.

Välkommen till årsmötet den 21 mars och en garanterat trivsamt och givande tillställning när Stig Kernell berättar sina "flygskrönor".

Hemsidan tillfälligt stängd

På grund av ett tråkigt dödsfall då vår webb-designer och skicklige medhjälpare med föremålsregistrering och utställningslayout nyligen avled efter en kort tids sjukdom. Med Leif Rundkvists fränfalle följde även vår tidigare hemsida, som låg på hans privata abonnemang, bort. Med hjälp av AWJ Kunskapsföretaget håller dock F11 Museums hemsida på att restaureras och vi hoppas att vi redan i nästa nummer skall kunna meddela den nya adressen.

Internet blir en allt viktigare del av marknadsföring på alla nivåer, så även för F11 Museum. Vi hoppas därför att vi i framtiden skall få större kraft att ägna oss åt detta medium och kunna utveckla den till nytta för både medlemmar och andra besökare.

Om du har några tips om innehåll eller länkar som bör finnas med är du välkommen att kontakta redaktionen, gärna via museets e-postadress.

V.v. meddela ev felaktigheter eller ändringar i din adress.

REDAKTIONSRUTA

PRODUKTION	REDAKTIONSGRUPP	ADRESS	E-POST
Gunnar Vieweg	Thore Eriksson 0155-28 82 97	Nyköpings Flyghistoriska Förening	f11.museum@telia.com
	Christer Wätz 0155-580 04	Skavsta Flygplats	
	Gunnar Vieweg 0155-21 88 34	611 92 Nyköping	